

TEMELJNE RAZISKAVE SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI V SODOBNI RUSIJI

Julija A. Sozina

RAN, Institut slavjanovedenja, Moskva

UDK 821.161.1(091):821.163.6.09(470)"20"

Članek je posvečen današnjemu sprejemanju slovenske književnosti v Rusiji. Kratek ekskurz v preteklost še toliko bolj poudarja dosežke ruske literarne zgodovine na področju preučevanja in promocije znanja o slovenski književnosti. Obravnavani sta knjigi *Slovenska književnost (od začetkov do preloma iz 19. v 20. stoletje)* (Moskva, 2010) in *Slovenska književnost 20. stoletja* (Moskva, 2014), ki sta plod sodelovanja slovenskih in ruskih znanstvenikov.

slovenska književnost, ruska literarna zgodovina, temeljna slavistična literarnozgodovinska dela, znanstveno sodelovanje

The article is devoted to the current reception of Slovene literature in Russia. A brief digression into the past especially emphasises the achievements of Russian literary history and criticism in researching and promotion knowledge of the literature of Slovenia. We consider two books *Slovene Literature (from the beginnings to the turn of the 20th century)* (Moscow, 2010) and *Slovene Literature of the 20th century* (Moscow, 2014), the result of cooperation between scholars from Slovenia and Russia.

Slovene literature, Russian literary history and criticism, fundamental Slavonic literary studies, scientific partnership

Recepcija slovenske književnosti v Rusiji ima že dokaj dolgo zgodovino. Od prvih omemb v temeljnih delih s področja zgodovine slovanskih književnosti A. N. Pipina in V. D. Spasoviča, tj. od leta 1865 (Пыпин, Спасович 1865: 137) do danes so ruski literarni zgodovinarji opravili izjemno delo. Rusko govorečim bralcem so po njihovi zaslugi najbolj sijoči biseri nacionalnega Parnasa postali ne le dostopni, temveč so se lahko seznanili tudi s celotnim razvojem slovenske književnosti. Danes v Rusiji lahko zaznamo zanimanje za slovensko književnost, ki se postopoma širi na ves rusko govoreči prostor, tudi v nekdanje sovjetske republike. Razcvet literarne recepcije in znanstvenega osmišljanja je postal mogoč predvsem zato, ker je poklicna skupnost ruskih slovenistov združila moči, pa seveda tudi zaradi podpore slovenske strani. Ta ugotovitev je neizpodbitna in temelji na rezultatih znanstvenega spremljanja raziskav, objavljenih v ruščini na prelomu 20. in 21. stoletja, ki sva ga opravili skupaj s T. I. Čepelevsko. Želeli sva ugotoviti, kakšen je ruski pogled na sodobno Slovenijo, njeno kulturo in znanost. Rezultat je bila objava *Bibliografija ruske slovenistike* (2011), ki vsebuje prek tristo del ruskih in tujih raziskovalcev slovenske zgodovine,

jezika, književnosti in kulture, objavljenih v Rusiji, ter seznam prevodov leposlovnih del slovenskih pisateljev v ruščino od leta 1990 pa vse do izida knjige v letu 2011. Število Sloveniji posvečenih znanstvenoraziskovalnih del v ruščini je v primerjavi s preteklimi obdobji v zgodovini ruske slovenistike pravi dosežek. V spremnem članku so podrobno popisane predpostavke, ugotovljene so glavne smeri sprejemanja slovenske kulture in prikazani osnovni rezultati povečevanja strokovnega zanimanja za Slovenijo med ruskimi znanstveniki – filologi, zgodovinarji in kulturologi. Sklep: »slovenistika v Rusiji je predstavljena zelo mnogostransko, doseženi so pomembni rezultati in ugotovimo lahko velik potencial za nadaljnji razvoj« (Созина, Чепелевская 2011: 19).

Šele konec 20. stoletja se je pojavila predstavitev slovenske književnosti, ki skuša biti vseobsegajoča, in to v temeljnem znanstvenem delu, ki ga je pripravil Inštitut za slavistiko pri Ruski akademiji znanosti. Gre za *Zgodovino književnosti zahodnih in južnih Slovanov* v treh zvezkih (sestavljeno na pobudo in pod vodstvom L. N. Budagove; 1997, 1997 in 2001). Ta izjemna monografija, plod skupinskega dela, nominirana za državno nagrado Rusije, je takoj postala bibliografska redkost. Je neprecenljiv dosežek dela ruskih literarnih zgodovinarjev in svojevrsten mejnik v razvoju ruske slavistike. Za pripravo tega dela se je zbral izjemen kolektiv, v katerem so se povezali vodilni slavisti Moskve in Sankt Peterburga. Pri pisanju sedmih poglavij, posvečenih zgodovini slovenske književnosti od srednjega veka do konca druge svetovne vojne, so sodelovali znanstveniki, kot so M. L. Beršadska (Бершадская 1997), L. K. Gavrušina (Гаврюшина 1997a, b), M. I. Rižova (Рыжова 2001), V. V. Sonkin (Сонькин 2001) in T. I. Čepelevska (Чепелевская 1997, 2001). Omeniti je treba, da v prvem zvezku tega skupinskega dela, ki obsega obdobje nastajanja slovanske pismenosti in njen razvoj do sredine 18. stoletja, slovenski književnosti ni namenjeno veliko pozornosti. Po našem mnenju zato, ker se avtorica poglavij (nemara zaradi drugačne usmerjenosti lastnega znanstvenega zanimanja) ni dovolj poglobila v gradivo in je dokaj površno opisala dogodke pred začetkom pospešenega razvoja slovenske književnosti, povezanega z obdobjem narodnega preporoda. Od poglavja T. I. Čepelevske naprej (torej od druge polovice 18. stoletja dalje; Чепелевская 1997) pa lahko govorimo o kakovostnih in poglobljenih pregledih slovenske književnosti na različnih stopnjah njenega razvoja, zato bi teh 180 strani besedila (več kot 11 tiskarskih pol) lahko izšlo kot samostojna publikacija (seveda z določeno dodelavo, ki bi ustrezala nalogi kolektivne monografije).

Temeljna *Zgodovina književnosti zahodnih in južnih Slovanov*, pri kateri so jedro avtorskega kolektiva sestavljali literarni zgodovinarji oddelka Inštituta za slavistiko, ki se ukvarja z zgodovino slovanskih književnosti do leta 1945, je pogosto združena z *Zgodovino književnosti Vzhodne Evrope po drugi svetovni vojni* v dveh zvezkih (1995, 2001). Gre za logično nadaljevanje omenjene monografije. Nastala je na istem inštitutu, le da jo je pripravil drugi znanstveni kolektiv, ki se ukvarja s sodobnimi slovanskimi književnostmi. Tu so v prvem zvezku (od leta 1945 do konca šestdesetih let) procesi v slovenski književnosti prepleteni s procesi v drugih nacionalnih književnostih nekdanje Jugoslavije; v drugem zvezku (leta 1970 in 1980) pa je slovenski

književnosti že namenjeno posebno poglavje, seveda znotraj sklopa, posvečenega književnostim nekdanje Jugoslavije. Avtorica tega poglavja je N. N. Starikova (Старикова 2001). Prav zaradi njenih prizadevanj je bil desetletje pozneje uresničen projekt izdaje zgodovine slovenske književnosti v ruščini kot posebne publikacije, in sicer dveh knjig s skupnim naslovom *Slovenska književnost*, toda z različnima podnaslovoma: prva obsega obdobje »od začetkov do prehoda iz 19. v 20. stoletje«, druga pa je v celoti posvečena težavnemu 20. stoletju, s čimer začenja novo serijo *Književnost 20. stoletja*. Knjigi sta izšli pri založbi Indrik (Moskva) leta 2010 oz. 2014. Pri nastajanju monografij so sodelovali raziskovalci obeh držav, Rusije in Slovenije. Taki mednarodni projekti imajo v primerjavi z deli, nastalimi znotraj ene, enotne in uveljavljene nacionalne tradicije, izrazite prednosti (npr. raznolike poglede na predmet raziskave, pluralizem mnenj in, kot posledica, nepristranskost ocen; tudi možnost analize širšega gradiva), pa tudi pomanjkljivosti (zahtevnejše urejanje in težje poenotenje rezultatov dela tako različnih avtorjev, potreba po »harmonizaciji mnogoglasja« sodb; odvisnost od kakovosti prevoda; previden odnos in ohranitev osebnih avtorskih not).

Monografiji dokazujeta, kako zapleteno in pomembno je bilo delo odgovorne urednice Nadežde Nikolajevne Starikove, ki je nastopila tudi v vlogi avtorice obeh uvodov, soavtorice dveh in prevajalke treh poglavij v prvem zvezku, avtorice sedmih (tudi *Namesto sklepa*) in prevajalke štirih poglavij v drugem zvezku, pa tudi sestavljalke spremnega gradiva. Tako je postala temeljni gradnik celotnega projekta: brez nje tega ne bi bilo, vsaj ne v taki obliki, v kakršni sta se monografiji pojavili pred širšim bralstvom.

Obe knjigi se začenjata z uvodom odgovorne urednice s kratko predstavitvijo projekta in zgradbo posameznega zvezka, podana pa sta tudi krajša literarnozgodovinska pregleda in krajši zgodovinski študiji. V prvem primeru je kot avtor nastopil slovenski zgodovinar Stane Granda, v drugem pa ruska zgodovinarica Nadežda Sergejevna Pilko. Vključitev takih poglavij – že samih po sebi zelo tehtnih in visoko strokovnih – v literarnozgodovinsko delo ni ravno običajna praksa, še zlasti ker zavzemata šestino oz. sedmino obsega. Zaradi tega se v nadaljnjih poglavjih ni bilo mogoče izogniti določenim ponavljanjem, zato se zdi delež informacij o zgodovini slovenskega naroda nekoliko prevelik in bralce v določenem smislu odmika od splošne literarne (literarnozgodovinske) usmeritve. To je še toliko bolj izrazito, ker se je vzporedno s prvo knjigo *Slovenske književnosti* že pripravljala posebna *Zgodovina Slovenije*, ki so jo sestavili sodelavci istega Inštituta za slavistiko (Кирилина, Пилько, Чуркина 2011).

Na zgodovino slovenske književnosti v ruščini smo čakali, saj se je izid prve knjige zavlekel, napoved, da sta jo N. N. Starikova in T. I. Čepelevska začeli pripravljati, pa je bila omenjena že leta 2003 v sklopu enega od literarnozgodovinskih projektov, ki je potekal pod vodstvom L. N. Budagove v okviru Programa temeljnih raziskav na Oddelku zgodovinsko-filoloških znanosti Ruske akademije znanosti (Zgodovina, jeziki in književnosti slovanskih narodov s svetovnega sociokulturnega vidika, smer Zgodovina slovanskih književnosti in folklore v svetovnem kontekstu). Za izdajo

knjige so se potrudili tako ruski kot slovenski znanstveniki, ki so sorazmerno hitro oddali svoj del besedila. Potem pa se je delo ustavilo zaradi različnih razlogov, s katerimi niti nismo v celoti seznanjeni. Omenimo le, da sta bili za dokončanje in izdajo tega kolektivnega dela potrebni dobra volja in finančna podpora Agencije za knjigo Republike Slovenije; prav zaradi tega je v knjigi izražena hvaležnost tedanjemu direktorju Agencije Vekoslavu Preglu (Slavku Preglu), ki je bil na tem položaju od ustanovitve Agencije leta 2009 do leta 2012. Tudi sicer je resnično veliko prispeval (in še vedno deluje na tem področju) k razvoju rusko-slovenskih literarnih stikov. Kot izraz spoštovanja za njegove zasluge lahko štejemo tudi to, da je v drugi knjigi, čeprav manjka njegovo ime (saj piše za otroke in mladino), na spojnem listu kljub vsemu njegova slika.

V prvi knjigi z naslovom *Slovenska književnost (od začetkov do preloma 19. in 20. stoletja)* kot spremno nastopa še poglavje *Ljudsko pesniško in epsko ustvarjanje* avtorice Marjetke Golež Kaučič, ki vodi Glasbeno-etnografski inštitut Znanstveno-raziskovalnega centra SAZU. Po našem mnenju ima izid takega dela v ruščini veliko težo, ki presega okvire konkretnega projekta. To ni le pregledno delo o slovenski folklori, temveč se nam z njim odpira bogat svet ljudskih pesmi in legend, ki so postale vir poznejšega literarnega ustvarjanja. Sledimo lahko tradiciji, saj nekatere starodavne sižeje uporabljajo tudi sodobni avtorji, torej so ti še vedno živi. Poglavje je ilustrirano s sijajnimi spomeniki ljudskega ustvarjanja, ki so navedeni tako v izvirniku kot v mojstrskem prevodu Galine Igorjevne Zamjatine.

Temu sledi knjižna tradicija. Osnovni korpus je razdeljen na tri dele: od srednjega do novega veka (od 10. stoletja do srede 18. stoletja), književnost novega veka (od druge polovice 18. stoletja do 80. let 19. stoletja) in književnost na prelomu 19. in 20. stoletja (1890–1918), kar dejansko posnema periodizacijo tridelne *Zgodovine književnosti zahodnih in južnih Slovanov*.

Prvi del je sestavljen iz treh poglavij, posvečenih pisnim spomenikom ter obdobjema reformacije in baroka. Vsa so delo Jožeta Faganela v soavtorstvu z N. N. Starikovo (prvi dve poglavji) in Luko Vidmarjem (tretje poglavje). Slovenska književnost je tukaj predstavljena neprimerno bolj bogato kot v ustreznih poglavjih prvega zvezka *Zgodovine književnosti zahodnih in južnih Slovanov* (Гаврюшина 1997a, b). Pozitivno oceno si zasluži tudi vključitev podatkov o delih izpod peresa slovenskih avtorjev v nemščini in latinščini (zlasti v obdobju baroka), kar se v ruski literarni znanosti zgodi redko, saj se slovanske književnosti tradicionalno obravnavajo »neodvisno« od svoje naravne literarne okolice. Poleg tega je nesporno dejstvo, da je vse to neposredno vplivalo na razvoj nacionalne kulture.

Drugi in tretji del knjige, v katerih so avtorice poglavij T. I. Čepelevska, *Književnost dobe razsvetljenstva in romantike (druga polovica 18. stoletja–prva polovica 19. stoletja)*, M. L. Beršadska, *Književnost med romantiko in realizmom (50.–80. leta 19. stoletja)* ter M. I. Rižova *Realizem, naturalizem, moderna*, je v bistvu ponovitev – seveda v določeni meri na novo obdelana – njihovih poglavij iz dela *Zgodovina književnosti zahodnih in južnih Slovanov*, tj. v drugem oz. tretjem zvezku. Razveseljujoče je, da je besedilo dopolnjeno s številnimi primeri in ilustrirano s citati iz

poezije. Po našem mnenju bi bilo citatov lahko še več. Posebno estetsko zadovoljstvo prinaša branje poglobljenega poglavja M. L. Beršadske, kar pa nikakor ne zmanjšuje zaslug drugih avtoric. Poglavje T. I. Čepelevske je bistveno razširjeno in dodelano.

Posebej moramo poudariti, da je povezava obravnavane *Slovenske književnosti (od začetkov do preloma 19. in 20. stoletja)* z zgoraj omenjenim delom v treh zvezkih veliko tesnejša, kot je navedeno v sami knjigi. Delo je v njej omenjeno le v *Izbrani bibliografiji*, v splošnem seznamu in sklicu v uvodu (Старикова 2010: 7): označeno je kot ena od dveh temeljnih raziskav – ob *Zgodovini slovanskih književnosti* A. N. Pipina in V. D. Spasoviča (Пыпин, Спасович 1879–1881) –, kjer je bila slovenska književnost obravnavana med vrsto drugih slovanskih književnosti. Menimo, da to ni povsem upravičeno. Znano je, da v *Zgodovini slovanskih književnosti*, nastali v 19. stoletju, pravzaprav samo v njenem prvem zvezku, ki ga je napisal A. N. Pipin, obstaja poglavje *Karantanci* (1. zvezek, 283–303). V primerjavi z drugimi nacionalnimi književnostmi je slovenska predstavljena res skopo – iz objektivnih vzrokov. Zato se zdi kakršnakoli primerjava z *Zgodovino književnosti zahodnih in južnih Slovanov*, ki je v vseh pogledih sodobna, nekorektna.

Vsa poglavja drugega in tretjega dela *Slovenske književnosti (od začetkov do preloma 19. in 20. stoletja)* so kar najskrbneje preverjena, imajo skupno strukturo in s stališča splošnega koncepta skupni imenovalec – vse to je bilo ne nazadnje možno tudi zaradi trdega dela uredniškega odbora prejšnje izdaje: L. N. Budagove (odgovorne urednice 3. zvezka), S. V. Nikolskega (odgovornega urednika 2. zvezka) in R. F. Doronine (ki je urejala poglavja, posvečena književnostim narodov nekdanje Jugoslavije). Toda nekatere dejavnike, ki so bili konstruktivni za skupno zgodovino književnosti zahodnih in južnih Slovanov, bi v novi izdaji kazalo še bolj popraviti v skladu z novo nalogo: pripravo dela, posvečenega zgodovini ene konkretne književnosti. In spet ponagajajo podvajanja. Tako se denimo M. I. Rižova na začetku svojega poglavja dotakne vrste vprašanj, o katerih je malo prej govorila M. L. Beršadska – v tridelni knjigi to ni bilo opazno, saj sta bili ti poglavji dokaj daleč drugo od drugega (v različnih zvezkih, ki sta celo izšla v presledku štirih let). Za nameček se vsako od osnovnih poglavij spet in spet začne s kratkim zgodovinskim uvodom, čeprav je temu namenjen že prispevek S. Grande. Tudi patos podajanja enega in istega faktografskega gradiva se ne ujema vselej (na primer s stališča ideje klerikalizma in liberalizma). Je pa res, da odgovorna urednica ne bi mogla sama popraviti teh neprijetnih spodrseljajev, ne da bi se zatekla k »prepisovanju«.

Poleg tega je v naslednjem desetletju ruska znanost kljub vsemu nekaj dosegla, zato bi bilo po našem mnenju smiselno upoštevati vrsto del, ki so jih v tem času napisali kolegi. V bibliografiji, navedeni ob koncu knjige, je med deli v ruščini zelo malo takih, ki so bila izdana po letu 2000. In ker je knjiga namenjena tudi študentom, bi bilo smiselno priložiti seznam vsaj osnovnih del slovenskih klasikov, prevedenih v ruščino. Razveseljujejoče je, da je bilo to narejeno v drugi knjigi projekta *Slovenska književnost 20. stoletja* (Старикова 2014).

Najnovejša kolektivna monografija se ob siceršnji konceptualni podobnosti od stare tudi v marsičem razlikuje, zato je niso le označili za samostojno publikacijo,

temveč so jo še dodatno ločili od nje s tem, da so jo vključili v posebno knjižno serijo – *Književnost 20. stoletja*. Zvezek je postal prvi v tej seriji; v bližnji prihodnosti je predviden izid knjige, posvečene literarnemu procesu na Hrvaškem; kakšna bo nadaljnja usoda serije, pa je težko napovedati.

Knjiga *Slovenska književnost 20. stoletja* je razdeljena na dva osnovna dela: prva in druga polovica stoletja. V bistvu se začne z letom 1918, se pravi tam, kjer se konča prejšnji zvezek. Za novost lahko štejemo formalno razdelitev gradiva na podsklope, ne le po času nastanka, temveč tudi po vrstah književnosti: lirika, epika, dramatika – in temu ustrezno poezija, proza, dramatika. Njihovo zaporedje se v različnih obdobjih spreminja, odvisno od tega, katera zvrst takrat prevladuje. Tako je v medvojnem obdobju prva poezija, sledi ji proza, na koncu pa je dramatika. V 50. in 60. letih se poezija in proza zamenjata. Tak položaj se ohrani tudi v 70. in 80. letih. V književnosti 90. let pa prozi že sledi dramatika in je na koncu poezija. Taki delitvi se je izognila le književnost iz obdobja druge svetovne vojne in prvih poveljnih let (1941–1950).

V prvem delu je bilo večinoma ponovno uporabljeno gradivo iz *Zgodovine književnosti zahodnih in južnih Slovanov* (Сонькин 2001, Чепелевская 2001), dopolnil ga je podsklop o medvojni slovenski dramatiki, ki ga je posebej za to izdajo napisal Krištof Jacek Kozak (tudi avtor ustreznega podsklopa za 90. leta). V drugem delu je le poglavje o književnosti 70. in 80. let predelava že prej objavljenega znanstvenega dela (Старикова 2001). Sicer pa tako kot v prvi knjigi tudi tukaj ni sklicevanja na prejšnja skupinska dela. Verjetno zaradi izbranega formata izdaje, zaradi katerega so taka sklicevanja postala neumestna.

Vsa druga poglavja – ki sta jih prispevali tako slovenska kot ruska stran – so izvirna dela. Ob že omenjenih avtorjih (K. J. Kozak in N. N. Starikova) so ta pripravili slovenski strokovnjaki, specializirani za ustrezna področja: Denis Poniž (poezija 50. in 60. let), Mateja Pezdirc Bartol in Tomaž Toporišič (dramatika 50. in 60. let), Matevž Kos (poezija 90. let) in Tomo Virk (proza 90. let). (V oklepaju omenimo nerodnost, ki se je pripetila z zadnjim: na spojnem listu se je pod fotografijo pisatelja Janija Virka znašla inicialka T., verjetno imena njegovega brata.)

Posebej (ločeno od obeh osnovnih delov) je poglavje *Izseljenska književnost* avtorice Janje Žitnik Serafin, ki je ena največjih strokovnjakov za vprašanja kulturne migracije v Sloveniji. Pod njenim uredništvom je izšla knjiga v treh zvezkih *Slovenska izseljenska književnost* (1999). Tudi vključitev tega poglavja v knjigo je za ruskega bralca dogodek, saj je to prvi sistematični pregled slovenske književnosti zunaj Slovenije v ruščini, čeprav je bila seveda že prej tu in tam omenjena.

Poudariti je treba, da je druga knjiga še v večji meri kot predhodnica opremljena z ilustrativnim gradivom iz poezije, kar ji nedvomno daje posebno vrednost.

Prednost obeh izdaj so priloge – osnovna dejstva o slovenski književnosti so nazorno predstavljena v obliki tabel (v prvi knjigi) in seznamov (v drugi). Tu lahko hitro najdemo vire, podatke o tem, kje so shranjeni in kaj vsebujejo, najpomembnejše periodične izdaje z letnicami izdaj ter osnovne informacije o nacionalnih literarnih nagradah in njihovih nagrajencih. Obema skupinskima deloma dajeta posebno

vrednost izbrana bibliografija, ki je opora za prihodnje raziskovalce slovenske književnosti, ter imensko kazalo.

Knjigi se končujeta s kratkimi, toda zelo pomembnimi informacijami o avtorjih, ki nam dajejo predstavo o poklicni ravni sodelujočih, in obsegu tega rusko-slovenskega projekta. Na žalost v prvem primeru njihova imena niso bila navedena v celoti, so pa izpisana v tem članku. Zanimiva je tudi oblikovalska rešitev v drugi knjigi, v kateri so fotografije slovenskih pisateljev prenesene na spojni list.

Če v sklepu povzamemo vse povedano, lahko še enkrat posebej poudarimo, da publikaciji *Slovenska književnost (od začetkov do preloma 19. in 20. stoletja)* ter *Slovenska književnost 20. stoletja*, ki sta nastali kot dosežek skupnega dela slovenskih in ruskih znanstvenikov pod vodstvom Nadežde Nikolajevne Starikove (Старикова 2010 in 2014), pomenita izjemno dragocen prispevek k razvoju ruske slovenistike na področju dojemanja slovenske književnosti in njene nadaljnje promocije tako v ruskem kulturnem prostoru kot tudi širše – v vsem rusko govorečem svetu.

Prevedla Lijana Dejak

Literatura

- БЕРШАДСКАЯ, Марианна Леонидовна, 1997: Словенская литература/Часть II. Литература 50-х – 80-х годов XIX века. С. В. Никольский (иг.) и др. *История литератур западных и южных славян*. В 3-х тт. Т. II: Формирование и развитие литератур Нового времени. Вторая половина XVIII – 80-е годы XIX годы. Москва: Индрик. 491–535.
- ЧЕПЕЛЕВСКАЯ, Татьяна Ивановна, 1997: Словенская литература/Часть I. Литература второй половины XVIII – первой половины XIX века. С. В. Никольский (иг.) и др., *История литератур западных и южных славян*. В 3-х тт. Т. II: Формирование и развитие литератур Нового времени. Вторая половина XVIII – 80-е годы XIX годы. Москва: Индрик. 299–332.
- ЧЕПЕЛЕВСКАЯ, Татьяна Ивановна, 2001: Словенская литература/Часть III. Литература периода Второй мировой войны (1939–1945). Л. Н. Будагова (иг.) и др. *История литератур западных и южных славян*. В 3-х тт. Т. III: Литература конца XIX – первой половины XX века (1890-е годы – 1945 год). Москва: Индрик. 881–905.
- ГАВРЮШИНА, Лидия Константиновна, 1997a: Словенская литература/Часть II. Средневековые (IX век – начало XV века). А. В. Липатов (иг.) и др. *История литератур западных и южных славян*. В 3-х тт. Т. I: От истоков до середины XVIII века. Москва: Индрик. 255–256.
- ГАВРЮШИНА, Лидия Константиновна, 1997b: Словенская литература/Часть III. От Средневековья к Новому времени (XV век – середина XVIII века). А. В. Липатов (иг.) и др. *История литератур западных и южных славян*. В 3-х тт. Т. I: От истоков до середины XVIII века. Москва: Индрик. 775–780.
- КИРИЛИНА, Любовь Алексеевна, ПИЛЬКО, Надежда Сергеевна, ЧУРКИНА, Искра Васильевна, 2011: *История Словении*. Санкт-Петербург: Алетейя.
- ПЫПИН, Александр Николаевич, СПАСОВИЧ, Владимир Данилович, 1865: *Обзоръ исторіи славянскихъ литературъ*. Санкт-Петербург: типография О. И. Бакста.
- ПЫПИН, Александр Николаевич, СПАСОВИЧ, Владимир Данилович, 1879–1881: *Исторія славянскихъ литературъ*. В 2-х тт. Изд. 2-е, вновь переработанное и дополненное. Санкт-Петербург: типография М. М. Стасюлевича.
- РЫЖОВА, Майя Ильинична, 2001: Словенская литература/Часть I. Литература на рубеже XIX–XX вв. (1890–1918). Л. Н. Будагова (иг.) и др. *История литератур западных и южных славян*. В 3-х тт. Т. III: Литература конца XIX – первой половины XX века (1890-е годы – 1945 год). Москва: Индрик. 281–309.

- СОНЬКИН, Виктор Валентинович, 2001: Словенская литература/Часть II. Литература межвоенного двадцатилетия (1920–1930-е гг.). Л. Н. Будагова (ур.) и др. *История литератур западных и южных славян*. В 3-х тт. Т. III: Литература конца XIX – первой половины XX века (1890-е годы – 1945 год). Москва: Индрик. 637–665.
- СОЗИНА, Юлия Анатольевна, ЧЕПЕЛЕВСКАЯ, Татьяна Ивановна, 2011: *Библиография российской словенистики (1990–2010)*. Москва: ИСл РАН.
- СТАРИКОВА, Надежда Николаевна, 2001: Словенская литература. В. А. Хорев (ур.) и др. *История литератур Восточной Европы после Второй мировой войны*. В 2-х тт. Т. II: 1970–1980-е гг. Москва: Индрик. 388–431.
- СТАРИКОВА, Надежда Николаевна (ур.), 2010: *Словенская литература (от истоков до рубежа XIX–XX веков)*. Москва: Индрик.
- СТАРИКОВА, Надежда Николаевна (ур.), 2014: *Словенская литература XX века*. Москва: Индрик.
- ŽITNIK, Janja (ur.), 1999: *Slovenska izseljenska književnost 1–3*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.